

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Lausunto

1 (3)

Dnro V/6115/2025

7.3.2025

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausuntopyyntö 11.2.2025 (Asianumerot VN/31199/2024 ja STM143:00/2024)

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyytänyt Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastoa (Valvira) antamaan lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta (jäljempänä luonnos). Ministeriö on pyytänyt lausuntoa myös muistiosta, joka liittyy samassa asiassa säädettävään valtioneuvoston asetukseen ja ehtoihin, joita luonnoksessa tarkoitetuille palveluntuottajille mahdollisesti asetetaan.

Valviran lausunto

Luonnos hallituksen esitykseksi

Luonnoksen mukaan kokeilulla ja siihen liittyvillä lainmuutoksilla vahvistettaisiin asiakkaiden valinnanvapautta mahdollistamalla yleislääkäritasoisien hoitopaikan valinta eri sektoreiden välillä nykyistä laajemmin, kun yleislääkärin vastaanoton omavastuu olisi enintään vastaavan julkisen terveydenhuollon asiakasmaksun suuruinen. Valinnanvapaus voisi edistää potilas-lääkärisuhteen jatkuvuutta ja parantaa asiakkaan kokemusta palvelun laadusta.

Valvira toteaa, että kokeilun piirissä olevat potilaat ovat 65 vuotta täyttäneitä ja ikääntyessä ihmisen terveydentila heikkenee ja erilaisten sairauksien määrä kasvaa ja niiden oireet pahenevat. Sen vuoksi kokeilussa tulee ottaa erityisesti huomioon potilaan hoidon jatkuvuus. Uudistus saattaa vaikeuttaa tiedonkulkua eri toimijoiden välillä ja johtaa hoidon pirstaloitumiseen. Vastaavan hoitotahon määrittäminen potilaalle olisi erityisen tärkeää silloin, kun potilaalla on, kuten kokeilussa tarkoitetuilla iäkkäillä potilailla usein on, kroonisia sairauksia tai monisairastavuutta.

Luonnoksen mukaan lainmuutoksilla mahdollistettaisiin lisäksi nopeampi ensi-
kontakti yleislääkäriin, koska yksityisessä terveydenhuollossa ei ole lääkäri-
käyntiä edeltävää hoidon tarpeen arviointia. Tavoitteena on tällä tavoin parantaa terveyspalveluiden saatavuutta asiakkaan näkökulmasta. Valvira katsoo, että terveydenhuoltolain 51 §:ssä tarkoitettu yksilöllinen arvio on tärkeä vaihe annettavaa hoitoa. Lain esitöiden (HE 74/2022) mukaan siinä hoidon tarpeesta selvitetäisiin yhteydenoton syy, vamman tai sairauden oireet ja niiden vaikeusaste ja kiireellisyys yhteydenottajan kertomien esitietojen ja muiden mahdollisesti käytettävissä olevien tietojen tai eräissä tapauksissa lähetteen perusteella. Valvira toteaa, että Suomessa pysyvästi asuvalla potilaalla on potilaslain mukaan oikeus terveydentilansa edellyttämään terveyden- ja sairaanhoitoon ja laadultaan hyvään terveyden- ja sairaanhoitoon. Potilaalla ei

ole rajatonta oikeutta saada mitä tahansa haluamaansa hoitoa, vaan lähtökohtana julkisessa terveydenhuollossa on, että potilaan terveydentilasta johdettavan hoidon tarpeen arvioi terveydenhuollon ammattihenkilö.

Luonnoksen mukaan on myös mahdollista, että osa yksityiseen terveydenhuoltoon lääkärin vastaanotolle siirtyvistä henkilöistä olisi julkisessa terveydenhuollossa asioinut vain hoitajan vastaanotolla, jolloin julkiseen perusterveydenhuoltoon kohdentuvat vaikutukset näkyisivät erityisesti hoidon tarpeen arvioinnin tai hoitajavastaanottojen potilasmäärien keventymisenä. Valvira katsoo, ettei resursseja käytetä tehokkaasti ja järkevästi, jos lääketieteellisesti perustellusti sairaanhoitajan toteuttamaksi tarkoitettuja vastaanottoja aletaan toteuttaa lääkärin vastaanotolla.

Muistio

Muistion mukaan luonnoksessa tarkoitettulla kokeilussa palveluntuottajia ei edellytettäisi tarjoamaan tiettyä lukumäärää vastaanottoja. Valmistelun aikana on kuitenkin pohdittu, tulisiko palveluntuottajalta edellyttää erityyppisten vastaanottojen (läsnä-, video- ja puhelinvastaanotto) tarjoamista. Mahdollisia vaihtoehtoja olisivat:

- Palveluntuottaja sitoutuu aina tarjoamaan asiakkaille läsnävastaanottoja. Läsnävastaanottojen ohella voisi halutessaan tarjota myös video- ja puhelinvastaanottoja.
- Palveluntuottaja voi myös tarjota pelkästään etävastaanottoja (video- ja puhelinvastaanotto), toisin sanoen asiakkaalla ei ole mahdollisuutta päästä läsnävastaanotolle kyseisellä palveluntuottajalla.

Valvira toteaa, että terveydenhuollossa vain etäpalveluilla toteutettavaksi soveltuva osa potilaan hoidosta voi perustua esimerkiksi videon välityksellä verkossa tai älypuhelimella välitettyihin tietoihin ja dokumentteihin. Etäpalveluun on oltava potilaan tietoinen suostumus, jonka hän voi halutessaan myös peruuttaa palvelun aikana. Hänelle on tarvittaessa varattava mahdollisuus henkilökohtaiseen vastaanottokäyntiin, tai hänet tulee ohjata vastaanotolle muuhun hoitopaikkaan. Terveydenhuollon ammattihenkilön on arvioitava huolellisesti, voidaanko annettava palvelu toteuttaa asianmukaisesti ja turvallisesti etäpalveluna. Palvelu ei sovellu etäpalveluksi, jos esimerkiksi hoidon tarpeen arviointi edellyttää potilaan fyysistä tutkimista tai jos arvioidaan hänen itsemääräämisoikeutensa rajoittamista. Terveydenhuollon ammattihenkilön tulee arvioida yksilöllisesti jokaisella käyntikerralla, soveltuuko potilas hoidettavaksi etäyhteyden välityksellä. Valvira katsoo, että tämä tulee ottaa vaihtoehtoja harkitessa huomioon.

Ratkaistu: 07.03.2025
Ratkaisija: Henriksson Markus
Virka-asema: Ylijohtaja
Esittelijät:
Jormanainen Reijo, Lakimies

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu
asiankäsittelyjärjestelmässä.
Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Lausunto

3 (3)

Dnro V/6115/2025

7.3.2025

Lisätietojen antaminen Lisätietoja antaa tarvittaessa lakimies Reijo Jormanainen, puh. 0295 209 320.